

Sygn. akt I ACa 525/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Ryszard Iwankiewicz (spr.)
Sędziowie:	SSA Krzysztof Górski SSA Halina Zarzeczna
Protokolant:	St. sekr. sąd. Beata Węgrowska-Płaza

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2020 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko Kołu (...) S. z siedzibą w T. i Polskiemu Związkowi Łowieckiemu w W.

o uchylenie uchwał

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 29 marca 2019 r. sygn. akt I C 467/17

uchyła zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w sprawie począwszy od dnia 12 października 2017 roku i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Koszalinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSA Halina Zarzeczna SSA Ryszard Iwankiewicz SSA Krzysztof Górski

Sygn. akt I ACa 525/19

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 19 września 2017 r. M. B. wniósł odwołanie od uchwały nr (...) r. wydanej przez Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w K. z dnia 3 lipca 2017 r. oraz od uchwały nr (...) Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Koła (...) w S. z dnia 25 marca 2017 r. Odwołujący się domagał się uchylenia uchwały nr (...) r. i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w K..

Polski Związek Łowiecki w W. odpowiadając na odwołanie wniósł o jego oddalenie. Natomiast Koło (...) S. z siedzibą w T. wniosło o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 29 marca 2019 r., wydanym w sprawie o sygn. I C 467/17, odrzucono pozew w części dotyczącej żądania uchylenia uchwały numer (...) Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Koła (...) w S. z siedzibą w T. z dnia 25 marca 2017 roku oraz uchylenia uchwały numer (...) Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego w K. z dnia 3 lipca 2017 roku (pkt 1), zaś w pozostałej części powództwo oddalono (pkt 2). Nadto, zasądzono od powoda na rzecz Koła (...) S. z siedzibą w T. kwotę 377 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu tego pozwanego (pkt 3) oraz nakazano pobrać od powoda M. B. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Koszalinie kwotę 682,31 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych wyłożonych tymczasowo przez Skarb Państwa (pkt 4).

Uzasadniając powyższe orzeczenie, Sąd I instancji odwołał się do treści art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie i wskazał, że wprawdzie w sprawach członkostwa w kole łowieckim co do zasady droga sądowa jest dopuszczalna, jednak zdaniem Sądu członkowi koła łowieckiego nie przysługuje roszczenie o uchylenie orzeczenia sądu łowieckiego lub innego organu, o którym mowa w treści tej ustawy, w przedmiocie jego wykluczenia ze zrzeszenia. Sąd wyjaśnił, że brak jest w przepisach ustawy Prawo Łowieckie takiej regulacji prawnej, która przewidywałaby możliwość zgłoszenia takich roszczeń. W ocenie Sądu orzekającemu powodowi jako podmiotowi, którego wykluczono z grona członków koła łowieckiego przysługuje, na podstawie art. 189 k.p.c. jedynie możliwość wytoczenia powództwa o ustalenie istnienia stosunku prawnego, albowiem jedynie w takiej sprawie sąd będzie uprawniony do oceny zasadności wykluczenia, bez względu na to, na jakiej podstawie wykluczenie nastąpiło. Uwzględniając powyższe Sąd Okręgowy uznał, że niedopuszczalna jest droga sądowa w sprawach o uchylenie uchwał wykluczających powoda z grona członków koła łowieckiego i odrzucił pozew w tej części, orzekając o tym w punkcie pierwszym wyroku.

Dokonując zaś oceny powództwa na płaszczyźnie normy art. 189 k.p.c. Sąd Okręgowy uznał, że w toku postępowania dowodowego potwierdzone zostały trzy zarzuty zawarte w uzasadnieniu o wykluczeniu powoda z pozwanego koła łowieckiego i z tego względu jego żądanie nie zostało przez Sąd I instancji uwzględnione.

W odniesieniu do żądania uchylenia uchwały nr (...) r. i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sąd Okręgowy wskazał, że żądanie to również podlegało oddaleniu z uwagi na wspomniany brak regulacji umożliwiającej taką konstrukcję roszczenia.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. Natomiast o nieuiszczonych kosztach sądowych na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód M. B., zaskarżając orzeczenie w całości. Jednocześnie, zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego w postaci art. 33 ust. 6 ustawy Prawo Łowieckie w brzmieniu na dzień wydania zaskarżonych uchwał, jak również na dzień wydawania zaskarżonego wyroku;
2. naruszenie prawa procesowego skutkującego bezwzględną przyczyną odwoławczą poprzez wydanie wyroku odrzucającego pozew w części, w składzie jednego sędziego, w sytuacji gdy wyrok taki powinien Sąd wydać w składzie 3 sędziów;
3. dokonanie błędnych ustaleń, polegających na:

- błędnym przyjęciu, iż M. B. został skazany przez Sąd Łowiecki przy Zarządzie Głównym PZŁ na karę 6 miesięcy w zawieszeniu w prawach członka koła, to jest do dnia 30 czerwca 2016 roku, za umieszczenie przy opisie jednego z myśliwych zdjęcia psa tropiącego i przyjęciu w oparciu o błędne ustalenie, że jest to wystarczająca przesłanka do wykluczenia M. B. z Koła (...), w sytuacji gdy w stosunku do M. B. nigdy nie toczyło się z tego powodu żadne postępowanie dyscyplinarne, ustalenie to jest także błędne z tego powodu, iż M. B. wstawił awatar myśliwego prowadzącego psa tropiącego, a nie zdjęcie samego psa tropiącego,

- niedokonanie przez Sąd własnej oceny awatara, ponieważ strona pozwana nigdy nie dostarczyła do sądu zdjęcia awatara mającego naruszać dobre imię innego myśliwego, tak więc Sąd nie był w stanie samodzielnie i w należyty sposób ustalić, czy umieszczony przez M. B. awatar był w rzeczywistości obraźliwy i szykanujący innego myśliwskiego,

- błędnym przyjęciu, iż działanie M. B. polegające na nagraniu przebiegu obrad zarządu pozwanego koła z dnia 21 września 2016 roku, zostało dokonane po uprzednim wyrażeniu sprzeciwu przez członków koła, co do nagrywania przebiegu obrad zarządu, w sytuacji gdy na tym zebraniu takiego zakazu nie wyrażono, uczyniono to bowiem dopiero na zebraniu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Członków koła łowieckiego w dniu 8 października 2016 roku,

- błędnym ustaleniu, iż powód nagrywał innych myśliwych, gdy nie zostało to w żaden sposób udowodnione, a tym bardziej, że taki zarzut nie był podstawą usunięcia M. B. z koła łowieckiego,

- błędne przyjęcie, iż M. B. upublicznił dokonane przez siebie nagranie, w sytuacji gdy załączenie nagrania z dnia 21 września 2016 roku w skardze z dnia 23 lutego 2017 roku było działaniem mieszczącym się w ramach postępowania dowodowego, związanego ze sporządzoną skargą, nie stanowi tym samym upublicznienia nagrania jego przekazanie organowi koła łowieckiego pełniącemu funkcję nadrzędną nad zarządem koła,

- przyjęcie przez Sąd, iż M. B. celowo i z własnej inicjatywy wskazał swój rachunek bankowy, a nie rachunek koła w celu przetrzymywania nagrody pieniężnej przyznanej pozwanemu kołu łowieckiemu za zajęcie I miejsca w konkursie „Myśliwi w sieci w kwocie 4500 zł, w sytuacji gdy nawet rzecznik dyscyplinarny po zapoznaniu się z całym materiałem sprawy uznał, iż zachowanie M. B. a nie wyczerpuje znamion wykroczenia dyscyplinarnego;

4. naruszenie prawa materialnego w postaci art. 33 ust. 6 ustawy Prawo Łowieckie w brzmieniu na dzień wydania zaskarżonych uchwał, jak również na dzień wydawania zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie punktu czwartego odwołania, to jest uchylenia uchwały (...) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania;

5. naruszenie prawa procesowego poprzez oddalenie żądania wskazanego w punkcie 4 odwołania poprzez wydanie zaskarżonego orzeczenia w składzie 1 sędziego, w sytuacji gdy wyrok taki powinien Sąd wydać w składzie 3 sędziów.

Uwzględniając powyższe wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie niniejszej sprawy do ponownego rozpoznania. Nadto, wniósł o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania przed Sądem I instancji oraz kosztów postępowania apelacyjnego.

Uzasadniając swoje stanowisko, apelujący wskazał, że z dniem 21 kwietnia 2014 r. dopuszczalna stała się droga sądowa w sprawach o uchylenie uchwał wykluczających powoda z grona członków koła łowieckiego. Nadto, zwrócił uwagę na wewnętrzną sprzeczność wyroku, albowiem z jednej strony Sąd Okręgowy stwierdził brak podstaw do merytorycznego rozpoznania sprawy, zaś z drugiej merytorycznie rozpoznał sprawę.

Pozwany Koło (...) S. z siedziba w T. wniosła o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja M. B. okazała się uzasadniona i skutkowałą wydaniem przez Sąd odwoławczy orzeczenia o charakterze kasatoryjnym, z jednoczesnym przekazaniem sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Nadto, wobec zachodzącej nieważności postępowania koniecznym stało się zniesienie postępowania przeprowadzonego przez Sąd I instancji od dnia 12 października 2017 r.

Przed wyjaśnieniem założeń, które legły u podstaw powyższego stanowiska rozważyć należy kwestie związane z dopuszczalnością wywiedzenia apelacji od orzeczenia w przedmiocie odrzucenia pozwu, a także terminu do zaskarżenia rzeczonoego rozstrzygnięcia. Nie budzi bowiem wątpliwości, iż co do zasady środkiem właściwym do zaskarżenia orzeczenia w przedmiocie odrzucenia pozwu jest zażalenie.

Rozważając zatem skuteczność wywiedzionego przez M. B. środka zaskarżenia przypomnieć należy, że zgodnie z utrwalonym w judykaturze stanowiskiem, w świetle art. 316 k.p.c. oraz art. 354 k.p.c. orzeczenia wydawane w postępowaniu procesowym podzielono na wyroki i postanowienia, przy czym ta pierwsza forma orzeczeń przewidziana jest dla rozstrzygnięć o istocie sporu, a druga - dla wszystkich innych rozstrzygnięć, zaś w sentencji wyroku zasadniczo można zamieszczać postanowienia tylko w przedmiocie kosztów postępowania i nadania rygoru natychmiastowej wykonalności. Wszelkie inne postanowienia, a więc na przykład w kwestii odrzucenia pozwu, czy częściowego umorzenia postępowania, choćby wydane w tej samej dacie co wyrok, powinny przybrać formę odrębnych postanowień (vide uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1995 roku, III CZP 138/95, OSNC 1996 nr 2, poz. 20). Do takiego też podziału orzeczeń wydawanych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym ustawodawca dostosował w art. 367 § 1 k.p.c. i art. 394 k.p.c. system środków odwoławczych, zaś w przypadku orzeczeń wydanych w postępowaniu drugoinstancyjnym odmiennie uregulował ich zaskarżalność w art. 398¹ k.p.c. i art. 394¹ k.p.c. Podkreślenia jednocześnie wymaga, że o rodzaju przysługującego stronie środka zaskarżenia decyduje nie forma wydanego orzeczenia, lecz jego treść, stąd też nawet gdy rozstrzygnięcie o odrzuceniu pozwu przybrało formę wyroku, w rzeczywistości jest ono postanowieniem zaskarżalnym w drodze zażalenia. Dotyczy to także sytuacji, gdy tego rodzaju rozstrzygnięcie zamieszczono w wyroku obok rozstrzygnięcia co do istoty sporu (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 1966 roku, III CR 213/66, OSPiKA 1967 nr 9, poz. 236; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 1968 roku, II CZP 44/67, OSNC 1968 nr 8 - 9, poz. 130; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 1970 roku, III CZP 9/70, OSNC 1970 nr 10, poz. 184 i uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1995 roku, III CZP 138/05). Jeśli jednak strona dostosuje środek zaskarżenia do zastosowanej przez sąd formy orzeczenia i zamiast zażalenia na zawarte w wyroku postanowienie o odrzuceniu pozwu złoży apelację czy skargę kasacyjną, środek ten powinien być traktowany jako zażalenie, przy czym co do zasady nie podlega on odrzuceniu z uwagi na niezachowanie terminu z art. 394 § 2 k.p.c. Pogląd taki został jednoznacznie wyrażony w uchwale połączonych Izb: Izby Cywilnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 1972 roku, III CZP 27/71, OSNC 1973 nr 1, poz. 1). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że wymieniona uchwała nie utraciła aktualności (vide wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2002 roku, II CKN 1090/00, OSNC 2003, Nr 12, poz. 166, z dnia 4 września 2012 roku, I UK 159/12, OSNP 2013, nr 17-18, poz. 213 i z dnia 30 stycznia 2014 roku, IV CSK 229/13, niepubl. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2003 roku, IV CZ 151/03, niepubl., z dnia 20 maja 2005 roku, III CZ 40/05, niepubl., z dnia 6 listopada 2009 roku, I CZ 58/09, niepubl., z dnia 12 lutego 2010 roku, I CZ 116/09, niepubl., z dnia 25 listopada 2010 roku, II PZ 37/10, niepubl. i z dnia 8 sierpnia 2012 roku, III CZ 55/12, niepubl., z dnia 24 czerwca 2015 roku, II CZ 21/15, niepubl.).

Transponując powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy, stwierdzić należało, iż jakkolwiek środkiem właściwym do zaskarżenia orzeczenia w przedmiocie odrzucenia pozwu jest zażalenie, to wobec zawarcia rzeczowego rozstrzygnięcia w wyroku (nie zaś w postanowieniu), wywiedzenie przez M. B. środka odwoławczego w terminie przewidzianym dla apelacji uznać należało za prawnie skuteczne.

Następnie czyniąc (fundamentalne dla określenia prawidłowych granic faktycznych i prawnych rozpoznania niniejszej sprawy, a zatem także dla odniesienia się do zarzutów apelacji) uwagi natury ogólnej, podnieść należy, że granice, w jakich sąd uprawniony jest do rozpoznania przedstawionej mu sprawy, wyznacza zgłoszone przez stronę roszczenie. Roszczenie w sensie materialnym stanowi prawo podmiotowe, którego treścią pozostaje możliwość domagania się od określonej osoby określonego zachowania. W sensie procesowym, roszczenie stanowi natomiast wyodrębnione konstrukcyjnie żądanie, które stanowi wyraz woli powoda uzyskania sądowej ochrony i realizacji przysługującego mu prawa, w przedstawionej pod osąd podstawie faktycznej.

Dekodując żądanie M. B. poddane pod osąd w niniejszym postępowaniu, odnieść się należy do pisma z dnia 19 września 2017 r. wszczynającego postępowanie w sprawie. Zwrócić należy uwagę, że w piśmie zatytułowanym „odwołanie” M. B. domagał się uchylecia uchwały w przedmiocie wykluczenia go z Koła (...) S. z siedzibą w T.. W uzasadnieniu wskazał, iż jego odwołanie wniesione do Zarządu Okręgowego Polskiego Związku łowieckiego w K. nie zostało uwzględnione, a zatem pośrednio wskazał na wyczerpanie postępowania wewnątrzorganizacyjnego. Nadto,

podał argumenty podważające uchwałę o jego wykluczeniu z koła łowieckiego. Na tej podstawie domagał się uchylecia uchwały i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Zarządowi Okręgowemu Polskiego Związku Łowieckiego w K..

W ocenie Sądu Apelacyjnego, już sama konstrukcja pisma wszczynającego postępowanie w sprawie wskazuje, że M. B. wniósł odwołanie od uchwały, znajdujące swoją podstawę w normie art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (dalej jako Prawo łowieckie). Podkreślić bowiem należy, iż pismo zostało zatytułowane jako odwołanie, następnie w sposób precyzyjny określono zaskarżone rozstrzygnięcia, w sposób zwięzły przedstawiono i uzasadniono zarzuty, a także zawarto wnioski o uchylenie uchwały. Taki sposób sformułowania żądania wskazuje jednoznacznie na wniesienie swoistego środka zaskarżenia, nie zaś wytoczenia powództwa - jak przyjął to Sąd Okręgowy. Innymi słowy konstrukcja pisma nie pozwala kwalifikować poddanego pod osąd żądania jako roszczenia w znaczeniu procesowym.

Powyższy wywód uzupełnić należy stwierdzeniem, iż uzasadnienie pisma wszczynającego postępowanie w sprawie również nie wskazuje jakoby M. B. wystąpił z powództwem o ustalenie. Oczywiście Sąd Apelacyjny dostrzega, iż M. B. formalnie wskazał, że wnosi o ustalenie, że jest członkiem koła łowieckiego, jednak w uzasadnieniu pisma wszczynającego postępowanie w sprawie brak jest jakiegokolwiek argumentacji odnoszącej się do normy art. 189 k.p.c., a tę część żądania należało traktować jako wniosek zgłoszony na wypadek uwzględnienia odwołania.

Ważkie jest przy tym, iż M. B. na rozprawie apelacyjnej w dniu 10 stycznia 2020 r. podtrzymał swoje odwołanie od uchwał w przedmiocie wykreślenia z członków pozwanego koła łowieckiego.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny uznał, iż stanowisko M. B. prezentowane zarówno w postępowaniu rozpoznawczym, jak i w postępowaniu apelacyjnym wskazuje jednoznacznie, iż pismo z dnia 19 września 2017 r. w istocie jest odwołaniem wniesionym na podstawie art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego, nie zaś powództwem znajdującym swą podstawę w przepisie art. 189 k.p.c. Odmienna ocena Sądu Okręgowego zdaje się wynikać z niedostrzeżenia szczególnego rodzaju postępowania uregulowanego przepisem art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego.

W konsekwencji powyższego ocenę żądania M. B. na płaszczyźnie przepisu art. 199 § 1 k.p.c. ocenić należy jako niedopuszczalną. Nie może bowiem budzić wątpliwości, iż regulacja ta odnosi się wyłącznie do pozwu, nie zaś do odwołania. Co więcej, Sąd Okręgowy – jak słusznie podniósł to apelujący – dopuścił się swoistej sprzeczności w zaskarżonym rozstrzygnięciu. Zauważyć należy, iż z jednej strony odrzucił pozew o uchylenie uchwały, wskazując na niedopuszczalność drogi sądowej, zaś z drugiej strony wskazał, iż wobec nieprzysługiwania roszczenia o uchylenie uchwały powództwo w tej części oddalił. Tego rodzaju zabieg, polegający na wydaniu dwóch wykluczających się orzeczeń w ramach jednego rozstrzygnięcia, z całą pewnością nie może się ostać. Wyjaśnić przy tym należy, iż nie można żądania M. B. rozpatrywać jako dwóch niezależnych żądań, a zatem uchylenia uchwały oraz uchylenia uchwały i przekazania sprawy Zarządowi Okręgowemu Polskiego Związku Łowieckiego do ponownego rozpoznania.

Podkreślić jednocześnie należy, iż teza o niedopuszczalności drogi sądowej jest nieprawidłowa. Sąd Okręgowy uzasadniając swoje stanowisko odwołał się do orzecznictwa wydanego na gruncie odmiennego stanu prawnego. Tymczasem zgodnie z art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego w brzmieniu przed zmianą dokonaną ustawą z dnia 12 grudnia 2013 r. o zmianie ustawy - Prawo łowieckie (Dz.U. z 2014 r., poz. 228), w sprawach nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim oraz utraty członkostwa w kole łowieckim zainteresowany mógł - po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego - dochodzić swoich praw na drodze sądowej. Przepisowi temu przypisywano urzeczywistnienie prawa do sądu w rozumieniu art. 45 Konstytucji, dostrzegając w nim uprawnienie do dochodzenia przed sądem powszechnym żądań o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa wynikającego z członkostwa w Polskim Związku Łowieckim lub kole łowieckim, niezależnie od tego, jak zostało sformułowane żądanie zainteresowanego (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2007 r., II CSK 100/07, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 37, lub wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2013 r., II CSK 170/12, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 1). Droga sądowa do dochodzenia tych roszczeń była zatem otwarta, pod warunkiem wyczerpania postępowania wewnątrzorganizacyjnego; zainteresowany wszczynał postępowanie przez wniesienie pozwu - najczęściej pozwu o ustalenie (art. 189 k.p.c.) - rozpoznawanego następnie w toku instancji, z zachowaniem uprawnienia do złożenia skargi

kasacyjnej, jeżeli była w sprawie dopuszczalna (por. także uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2012 r., K 21/11, OTK-A Zb.Urz. 2012, nr 10, poz. 119).

Umknęło jednocześnie Sądowi Okręgowemu, iż w wyniku noweli wprowadzonej do Prawa łowieckiego ustawą z dnia 12 grudnia 2013 r., będącej skutkiem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2012 r., K 21/11 (OTK-A Zb.Urz. 2012, nr 10, poz. 119), przepis art. 33 ust. 6 przewiduje obecnie, że w sprawach utraty członkostwa w kole łowieckim, nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim - po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego albo od orzeczeń i postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne - stronom przysługuje w terminie 14 dni od otrzymania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie odwołanie do sądu okręgowego, przy czym od orzeczenia tego sądu kasacja nie przysługuje. Jest oczywiste, że wskazana nowela wprowadziła istotną zmianę normatywną, uściślającą sposób dochodzenia przewidzianych w tym przepisie roszczeń przez określenie przysługującego stronom środka prawnego, ustanowienie terminu jego wniesienia oraz oznaczenie sądu właściwego rzeczowo, a także przez wyłączenie dopuszczalności skargi kasacyjnej (*verbum legis* - kasacji) od orzeczenia sądu okręgowego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2016 r., III CZP 45/16, Lex nr 2113362).

W tym stanie rzeczy nie sposób przyjąć, iż właściwym środkiem procesowym do zaskarżenia uchwały koła łowieckiego (w przedmiocie utraty członkostwa w kole łowieckim) jest wytoczenie powództwa. Wykładnia przepisu art. 33 ust. 3 Prawa łowieckiego wskazuje bowiem jednoznacznie, iż środkiem umożliwiającym zaskarżenie takiej uchwały jest wyłącznie odwołanie będące quasi-środkiem zaskarżenia.

Nawiązując do przywołanego powyżej stanowiska Sądu Najwyższego należy podkreślić, że użycie w art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego formuły „odwołanie”, przy jednoczesnym przełamaniu wynikającej z art. 16 k.p.c. zasady domniemania właściwości rzeczowej sądów rejonowych i ustanowieniu właściwości rzeczowej sądu okręgowego, oznacza wprowadzenie w sprawach z zakresu Prawa łowieckiego swobodnego środka zaskarżenia, obwarowanego terminem, przysługującego od decyzji organów korporacyjnych, inicjującego postępowanie sądowe. Wyraźne wyłączenie skargi kasacyjnej od orzeczenia sądu okręgowego oznacza w sposób niewątpliwy, że sąd ten działa jako sąd drugiej instancji, stosując odpowiednio przepisy o apelacji (art. 367 i nast. w zw. z art. 398¹ § 1 k.p.c.). Oznacza to, iż w pierwszej kolejności Sąd Okręgowy winien dokonać oceny odwołania w kontekście spełnienia warunków formalnych (na płaszczyźnie przepisu art. 368 § 1 k.p.c.), a następnie rozpoznać sprawę w składzie trzech sędziów zawodowych (stosownie do treści art. 367 § 3 k.p.c.), przy szczególnym uwzględnieniu rozstrzygnięć mogących zapaść w postępowaniu odwoławczym (art. 385 k.p.c. i art. 386 k.p.c.).

Podzielić należy jednocześnie należy stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu postanowienia z dnia 9 lutego 2017 r. w sprawie IV CZ 102/16 (Lex nr 2255430), iż dla powyższej wykładni art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego nie ma istotnego znaczenia użycie określenia „odwołanie”, oczywiście poza tym, że prawodawca zmierzał do ustanowienia szczególnego środka prawnego, odbiegającego od systemu środków odwoławczych (zaskarżenia) przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego. Ustawodawca niejednokrotnie posługuje się taką metodą, przydając - często bez głębszej refleksji - taką samą nazwę różnym co do istoty środkom prawnym (ściśle środkom zaskarżenia). Dotyczy to nie tylko odwołania (por. np. art. 160 § 1, art. 226, 477⁹ § 1, art. 479²⁸ pkt 1 albo art. 479⁵⁷ pkt 1 k.p.c. oraz art. 30 § 5 i art. 44 k.p.), ale także mającego ugruntowaną pozycję w prawie procesowym zażalenia (por. np. art. 111 § 3 i art. 394 § 4 kod. wyb. albo art. 83 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie, jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 164 ze zm.)

W konsekwencji powyższego Sąd Apelacyjny uznał, iż postępowanie przeprowadzone przez Sąd Okręgowy objęte jest sankcją nieważności. Podejmując to zagadnienie w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny doszedł do konstatacji, iż zaistniała w tym postępowaniu podstawa do stwierdzenia nieważności statuowana w art. 379 pkt 4 k.p.c., co z kolei na mocy art. 386 § 2 k.p.c. musiało bezwzględnie skutkować wydaniem przez Sąd II instancji orzeczenia o charakterze kasatoryjnym, bez potrzeby wnikania w meritum zaskarżonego wyroku.

Wyjaśnić bowiem należy, że o nieprawidłowym składzie sądu (sprzecznym z przepisami prawa na gruncie art. 379 pkt 4 k.p.c.) można mówić w każdym przypadku, gdy postępowanie toczyło się przed sądem orzekającym w

składzie innym, niż przewidziany dla konkretnego rodzaju sprawy. Należyte obsadzenie sądu, do którego odwołuje się ten przepis, należy w szczególności oceniać w kontekście przepisów o składzie ilościowym. Natomiast jak już podkreślono symptomatycznym dla postępowania z odwołania od uchwały wykluczającej członka z koła łowieckiego jest rozpoznanie tegoż odwołania w składzie trzech sędziów zawodowych (na mocy przepisu art. 367 § 3 k.p.c.). Tym samym Sąd Okręgowy rozpoznając sprawę w składzie jednego sędziego dopuścił się rozpoznania sprawy w składzie sprzecznym z przepisami prawa, co z kolei stanowiło podstawę do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Na koniec celem uporządkowania sytuacji procesowej wspomnieć należy, iż przedstawiona wykładnia przepisu art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego mogłaby wskazywać na brak możliwości zaskarżenia orzeczenia Sądu Okręgowego, bo skoro Sąd ten w przedmiocie odwołania orzeka jak sąd odwoławczy, to oczywistym jest, iż apelacja od takiego rozstrzygnięcia nie przysługuje. Rzecz jednak w tym, iż Sąd I instancji nie orzekał w przedmiocie odwołania, a w sprawie powództwa o uchylenie uchwały oraz ustalenia członkostwa. Jeżeli zatem Sąd Okręgowy zakwalifikował pismo wszczynające postępowanie w niniejszej sprawie jako powództwo, to taka okoliczność determinowała możliwość zaskarżenia wyroku tego Sądu i rozpoznania apelacji M. B..

Reasumując, Sąd Okręgowy rozpoznając ponownie sprawę winien uwzględnić szczególny rodzaj postępowania z odwołania od uchwały w przedmiocie wykluczenia członka z koła łowieckiego (art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego), w tym zastosować przepisy o postępowaniu apelacyjnym (art. 367 k.p.c. i nast.).

Uwzględniając powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie objęte nieważnością (a zatem od dnia 12 października 2017 r.) i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Halina Zarzeczna Ryszard Iwankiewicz Krzysztof Górski